

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 29.06.1970, sp. zn. 6 Cz 17/70, ECLI:CZ:NS:1970:6.CZ.17.1970.1

Číslo: 8/1971

Právní věta: Nezhoda mezi rodiči v tom, či niektorý z nich môže podať na príslušnom správnom orgáne žiadosť o povolenie na vystaňovanie maloletého dieťaťa z ČSSR, je nepochybne nezhodou o podstatnej veci pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 49 Zák. o rod.). Súd starostlivosti o maloleté deti posúdi predpoklady pre to, či možno rodičovi dať súhlas na podanie žiadosti o povolenie vystaňovania maloletého dieťaťa do cudziny. V konaní o udelenie súhlasu na podanie tejto žiadosti nerieši však otázku, ktorý z rodičov má lepšie schopnosti a možnosti dieťa vychovávať. Iba hodnotí, aké dôsledky na ďalší vývoj dieťaťa by malo prípadné vystaňovanie z hľadiska záujmov dieťaťa v súlade so záujmami spoločnosti, z hľadiska výkonu práv a povinností rodičov a z hľadiska vzťahov medzi rodičmi a deťmi.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 29.06.1970

Spisová značka: 6 Cz 17/70

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Péče o nezletilého, Řízení před soudem, Výchova dítěte, Vystěhování do ciziny

Předpisy: 94/1963 Sb. § 26

§ 176

§ 220

§ 28

§ 32

§ 33

§ 34

§ 36

§ 44

§ 49 99/1963 Sb. § 81

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbirkový text rozhodnutí:

Matka maloletej Z. V. sa domáhala, aby jej bol daný súhlas k podaniu žiadosti o povolenie na vystaňovanie jej dcéry do cudziny. Uviedla, že otec dieťaťa odoprel dať súhlas k podaniu takejto žiadosti a že ako cudzia štátna občianka sa chce vrátiť k svojim rodičom do V. a chce si vziať so sebou aj dcéru.

Otec maloletej žiadal návrh matky zamietnuť. Namietal, že prípadné vystaňovanie maloletej do cudziny by spôsobilo citelnú zmenu v spôsobe jej života a výchovy, že takto by bol jeho styk s maloletou veľmi obmedzený a že niet záruky, že budú zabezpečené potreby maloletej, najmä jej výchova.

Súd prvého stupňa vypočul obidvoch rodičov maloletej Z. V., od príslušného národného výboru si vyžiadal správu o vyšetrení pomerov maloletej, vykonal dôkaz posudkom znalca - psychológa a dôkaz kontrolným posudkom, vypracovaným Psychologickou výchovnou klinikou, konštatoval obsah správy triednej učiteľky maloletej Z. V. a napokon vykonal dôkaz oboznámením obsahu spisov o rozvode manželstva rodičov maloletej.

Z vyžadanej správy orgánu národného výboru vyplýva, že maloletá žije s matkou v jednoizbovom byte, ktorý má spoločný vchod s trojizbovým bytom otca a jeho rodičov, že je o ňu dobre postarané a že dieťa má možnosť denne sa stykať s obidvoma rodičmi, ktorí sa jej venujú. Zo znaleckých posudkov plynie záver, že dieťa je správne a pozitívne viazané na obidvoch rodičov a že je u neho náznak emocionálnej väzby na doterajšie prostredie. V správe triednej učiteľky sa uvádza, že maloletá má veľmi dobrý prospech i chovanie, že na jej výchove sa podieľajú rodičia i starí rodičia zo strany otca a že triednych schôdzok sa zúčastňovala najmä matka.

Mestský súd v Bratislave rozhodol, že nedáva súhlas matke, aby podala žiadosť o povolenie trvalého vystaňovania maloletej do V. Svoje rozhodnutie odôvodnil súd prvého stupňa tak, že je v záujme spoločnosti, aby dieťa, ktoré je československým štátnym občanom, žilo v ČSSR, že odchodom do cudziny by bolo dieťa ukrátené o styk s otcom, čo by malo v jeho ďalšom vývoji nepriaznivý následok, keď teraz je s otcom v neustálom kontakte.

Na odvolanie matky Krajský súd v Bratislave zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že dal matke súhlas na podanie žiadosti o povolenie na vystaňovanie maloletej do cudziny. Krajský súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v danom prípade ide o odstránenie nezhody a nejednotnosti rodičov pri výkone ich práv a povinností, že pri riešení prejednávanej veci treba vychádzať z ustanovení Zákona o rodine o výchove detí a že preto skúmal otázku, či a ktorý z rodičov je schopný maloletú vychovávať. Ďalej konštatoval, že rovnako ako v konaní o rozvod manželstva, tak aj v tomto konaní sa zistilo, že obaja rodičia sú schopní sa o maloletú starať a ju vychovávať a že u žiadneho z rodičov nenastala taká okolnosť, ktorá by túto skutočnosť ovplyvnila v neprospech dotyčného rodiča. Napokon v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že u matky bude maloletá zabezpečená po hmotnej stránke i v cudzine a že z doterajšieho správania matky vyplýva, že má všetky predpoklady, aby dieťa vychovávala aj v pokrokovom duchu.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, podanej predsedom bývalého Najvyššieho súdu, tak, že rozsudkom súdu druhého stupňa bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 49 Zák. o rod., ak sa rodičia nedohodnú o podstatných veciach pri výchove svojich rodičovských práv a povinností, rozhodne súd, pričom vždy musí prihliadať na to, aby sa zabezpečili najpriaznivejšie podmienky pre zdarný vývoj dieťaťa na uvedomelého občana (§ 26 ods. 3, § 50 ods. 2 cit. zákona).

Rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu majú obidvaja rodičia (§ 34 ods. 1 Zák. o rod.); preto sú tiež obidvaja rodičia oprávnení a povinní svoje maloleté deti zastupovať a spravovať ich veci (§ 36 Zák. o rod.), pokiaľ neboli tieto práva rozhodnutím súdu obmedzené alebo pokiaľ ich súd týchto práv nepozbavil (§ 44 Zák. o rod.). Oprávnenie a povinnosť oboch rodičov zastupovať maloleté deti a spravovať ich veci trvá, aj keď súd upraví ich práva a povinnosti k dieťaťu pre čas po rozvode a v

rámci tejto úpravy určí, komu bude dieťa zverené do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na jeho výživu (§ 26 ods. 1 Zák. o rod.). Pri výkone týchto oprávnení a povinností môže dôjsť medzi rodičmi k nezhode o podstatných veciach, ktorá sa nemusí týkať tých otázok, komu je dieťa zverené do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na jeho výživu. Rozhodovanie o týchto nezhodách medzi rodičmi maloletých detí neznamená, že by sa muselo znova rozhodovať napr. o tom, komu bude dieťa zverené do výchovy; existencia týchto nezhôd spravidla nebude mať povahu zmeny pomerov v zmysle ustanovenia § 28 a § 50 Zák. o rod., ktorá by zakladala možnosť, aby súd predchádzajúcu úpravu výchovy a výživy maloletého dieťaťa zmenil.

Nezhoda medzi rodičmi o tom, či môže byť príslušnému správne orgánu podaná jedným z rodičov žiadosť o povolenie na vystažovanie maloletého dieťaťa z ČSSR, je určite nezhodou o podstatnej veci pri výkone rodičovských práv a povinností. Nejde tu samozrejme o rozhodovanie o vydaní povolenia na vystažovanie maloletého dieťaťa do cudziny, pretože o takomto povolení nerozhoduje súd, ale správne orgány. Preto predmetom konania môže byť len to, či sú dané predpoklady pre udelenie súhlasu na podanie žiadosti, smerujúcej k tomu, aby príslušný správny orgán povolil vystažovanie maloletého dieťaťa do cudziny.

Ak sa právoplatným rozhodnutím súdu rozhodlo, komu z rodičov je dieťa zverené do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na jeho výživu, potom v tomto konaní sa nemožno zaoberať úvahou o tom, ktorý z rodičov má lepšie schopnosti a možnosti na výchovu dieťaťa, pretože toto bolo základnou otázkou konania o výchove a výžive maloletého dieťaťa v zmysle ustanovenia § 26 ods. 1, resp. ust. § 50 ods. 1 Zák. o rod.

Aby súd mohol zodpovedne vyriešiť nezhodu medzi rodičmi v otázke, či môže byť ohľadne maloletej podaná žiadosť o povolenie na trvalé vycestovanie z ČSSR, musí sa zaoberať tým, aké dôsledky by malo vyhovenie takejto žiadosti pre výchovu a ďalší vývoj maloletej, a to z hľadiska záujmov dieťaťa v súlade so záujmami spoločnosti, v ktorej dieťa dosiaľ žije, z hľadiska práv a povinností rodičov, ako aj z hľadiska vzťahov medzi rodičmi a deťmi. V takomto konaní nejde o vyriešenie otázky, aké predpoklady má každý z rodičov na to, aby sa podieľal na výchove dieťaťa. Tu musí ísť o čo najpodrobnejšie zistenie toho, ako sa obidvaja rodičia za doterajšej úpravy výchovy a výživy dieťaťa na tejto výchove a starostlivosti o dieťa skutočne podieľali, aby bolo možné posúdiť, do akej miery by sa na výchove dieťaťa prejavilo, keby po vybavení žiadosti o jeho vystažovanie z ČSSR došlo k obmedzeniu existujúceho spoločného podieľania sa rodičov na starostlivosti a výchove (nie však len možnosti sa na tejto starostlivosti a výchove podieľať).

V prejednávanej veci súd druhého stupňa nepostupoval podľa týchto zásad. Pri rozhodovaní o odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa sa nezaoberal predovšetkým posúdením toho, do akej miery súd prvého stupňa zistil skutočný stav v otázke, ako sa v súčasnej dobe vykonáva a zabezpečuje starostlivosť o maloletú Z. V., ako na citový, rozumový a mravný vývoj dieťaťa pôsobí terajšie prostredie, v ktorom dieťa vyrástlo a v ktorom žije, a ako by na dieťa (vo veku 10 rokov) a jeho zdarný vývoj pôsobila prípadná zmena tohto prostredia, aj keby naďalej zostalo vo výchove matky. Súd druhého stupňa vychádzal z nesprávneho názoru v tom zmysle, že je potrebné sa zaoberať tým, „či a ktorý z rodičov je schopný maloletú vychovávať“ a či z hľadiska týchto ich schopností nedošlo ku zmene. Týmto postupom však podrobil preskúmaniu otázku posudzovania prípadnej zmeny pomerov a týmto zmenám zodpovedajúcu zmenu v úprave výchovy a výživy maloletej. Aby súd druhého stupňa mohol vec takto posudzovať, musel by tu byť návrh na zmenu v úprave výchovy a výživy maloletej, alebo uznesenie súdu o začatí konania bez návrhu podľa ustanovenia § 81 ods. 2 O. s. p. Keďže v danom prípade nebol podaný návrh na zmenu v úprave výchovy a výživy maloletej, ani nebolo vydané uznesenie súdu o začatí konania bez návrhu, bolo potrebné sa zaoberať iba predmetom konania a tým bol návrh na udelenie súhlasu k podaniu žiadosti o vystažovania maloletej do cudziny, keď sa na súhlasnom podaní takejto žiadosti rodičia maloletej nedohodli.

Súd druhého stupňa mal preto rozsudok súdu prvého stupňa preskúmať z toho hľadiska, či bol vydaný na základe správne a dostatočne zisteného skutočného stavu veci a či je vecne správny. Vecnú správnosť rozsudku mal preskúmať z hľadiska vyššie uvedených zásad, ako ich možno vyvodiť z obsahu ustanovenia § 49 Zák. o rod. a z ustanovenia § 176 ods. 1 O. s. p. a z porovnania týchto ustanovení s ustanoveniami § 26, § 28 a § 50 Zák. o rod. s prihliadnutím na ustanovenia § 32, § 33, § 34 a § 36 Zák. o rod.

Pretože súd druhého stupňa v prejednávanej veci takto nepostupoval, došlo v konaní pred ním a v jeho rozhodnutí k porušeniu zákona v ustanovení § 220 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 49 a § 26 ods. 3 Zák. o rod.